

ΣΥΝΟΨΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ 2004-2007

του Συνηγόρου του Πολίτη για θέματα ασυνόδευτων ανηλίκων*

Ο Συνήγορος του Πολίτη, και ειδικότερα ο Συνήγορος του Παιδιού, θεωρεί τα προβλήματα προστασίας των ασυνόδευτων αλλοδαπών ανηλίκων ως κεντρικής σημασίας για το σεβασμό των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Ελλάδα και γι αυτό το λόγο έχει αναπτύξει ιδιαίτερα έντονη δραστηριότητα για ζητήματα που αφορούν ασυνόδευτους ανηλίκους στη μέγιστη δυνατή ένταση και εξαντλώντας όλα τα μέσα που διαθέτει στο πλαίσιο της θεσμικής του αποστολής και λειτουργίας.

Στη διάρκεια των τελευταίων 4 ετών που λειτουργεί ο Συνήγορος του Παιδιού στη χώρα μας (σύμφωνα με τις προβλέψεις του ν.3094/2003) έχουμε επισκεφθεί πλειάδα κέντρων υποδοχής, κέντρων κράτησης και όλους τους χώρους φιλοξενίας για ανηλίκους, που βρίσκονται στη χώρα μας χωρίς τη συνοδεία προσώπου που έχει νόμιμα την ευθύνη τους. Έχουμε συζητήσει με τα παιδιά αυτά, όπως και με επαγγελματίες που τα εξυπηρετούν, με δημόσιους φορείς και μη κυβερνητικές οργανώσεις που ασχολούνται με την υποστήριξή τους. Έχουμε άμεση εικόνα της εξέλιξης του φαινομένου της εισόδου στη χώρα μας ασυνόδευτων ανηλίκων από χώρες της Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής και των προορισμών τους, που αρκετές φορές είναι άλλοι από την Ελλάδα. Για το λόγο αυτό άλλωστε δεν υποβάλλονται αιτήματα ασύλου από μεγάλο αριθμό ανηλίκων που θα είχαν το δικαίωμα αυτό, βάσει της Συνθήκης της Γενεύης, αλλά δεν το ασκούν, καθώς έχουν ενημερωθεί ότι σύμφωνα με την Σύμβαση του Δουβλίνου, οφείλουν να παραμείνουν στη χώρα της Ε.Ε. όπου υποβάλλουν για πρώτη φορά το αίτημα ασύλου. Έτσι, αφού αφεθούν ελεύθεροι από την Αστυνομία, πολλοί ανήλικοι αναζητούν τον τρόπο με τον οποίο θα μετακινηθούν σε άλλη χώρα της επιλογής τους.

Ο Συνήγορος του Παιδιού έχει διατυπώσει δημόσια τις διαπιστώσεις και τις προτάσεις του για τα θέματα αυτά, μέσω ειδικών εκθέσεων, πορισμάτων, δελτίων τύπου και δημοσιευμάτων. Κατά την άποψη της Αρχής μας απαιτείται αναθεώρηση της νομοθεσίας και ενίσχυση των υπηρεσιών και των δομών που αφορούν την αντιμετώπιση και υποστήριξη των ασυνόδευτων ανηλίκων στη χώρα μας, μέσω της λειτουργίας κατάλληλων στεγών φιλοξενίας, τον διορισμό επιτρόπων, τη λήψη προστατευτικών μέτρων, τη μελέτη και προώθηση της εκπαιδευτικής και κοινωνικής τους ενσωμάτωσης και τον επαναπατρισμό τους μόνο εφόσον αυτός είναι εφικτός και προς το συμφέρον τους. Μέλημα της Ελληνικής Πολιτείας θα πρέπει να είναι, σύμφωνα με τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, οι ανήλικοι αυτοί να μην αντιμετωπίζονται κατά κύριο λόγο ως παραβάτες της μεταναστευτικής νομοθεσίας, όπως συμβαίνει σήμερα, αλλά ως **δικαιούχοι προστασίας**, με βάση τις ανάγκες και τα χαρακτηριστικά που προκύπτουν από την ανηλικότητά τους.

Για τον παραπάνω λόγο είμαστε αντίθετοι και στη χρήση του όρου ανήλικοι «λαθρομετανάστες», που ενισχύει την εντύπωση του «λαθραίου» και της παραβίασης της νομιμότητας, προκρίνοντας την αναφορά σε ασυνόδευτους ανηλίκους, οι οποίοι βρίσκονται χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα στη χώρα.

* Με αφορμή επερώτηση στο Ελληνικό Κοινοβούλιο

Παρακάτω παρατίθενται αναλυτικότερα οι μέχρι σήμερα πρωτοβουλίες και θέσεις που έχει διατυπώσει η Αρχή μας στο ζήτημα αυτό:

Ο Συνήγορος του Πολίτη, με την ιδιότητά του ως Συνήγορος του Παιδιού:

1. Τον Μάρτιο του 2004 υπέβαλε στους συναρμόδιους Υπουργούς πόρισμα με θέμα την «Υλοποίηση του προγράμματος: Προστασία και κοινωνική φροντίδα των παιδιών στο δρόμο» σχετικά με τους όρους και συνθήκες φιλοξενίας, την ελλιπή καταγραφή και την διαφυγή ασυνόδευτων ανηλίκων, ενδεχομένως θυμάτων διακίνησης (Trafficking), αλβανικής υπηκοότητας από το ίδρυμα Αγία Βαρβάρα κατά τα έτη 1998-2001.

http://www.synigoros.gr/reports/ag_varvara.pdf

Για θέματα σχετικά με τη διακίνηση ανηλίκων από την Αλβανία στην Ελλάδα, ο Συνήγορος του Παιδιού συνεργάστηκε στενά με τον ομόλογο θεσμό στην Αλβανία.

<http://www.synigoros.gr/allodapoi/docs/meta-anilikoi-03.pdf>

2. Τον Ιούνιο του 2005 εξέδωσε σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Κατευθυντήριες Οδηγίες για τα παιδιά που ζητούν άσυλο στην προσπάθεια να υιοθετηθούν ελάχιστες κοινές βασικές αρχές για τη μεταχείριση και την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών αυτών, με ιδιαίτερη έμφαση στους ασυνόδευτους ανηλίκους.

http://www.synigoros.gr/docs/odigies_prosfigon.pdf

http://www.synigoros.gr/porismata_dp.htm#

3. Τον Οκτώβριο του 2005 υπέβαλε τον Πρωθυπουργό και στην Πρόεδρο της Βουλής, και κοινοποίησε σε τρεις συναρμόδιους Υπουργούς (ΥΠΕΣΔΔΑ, ΥΔΤ, ΥΠΔΙΚ) **Ειδική Έκθεση** για τη Διοικητική Κράτηση και Απέλαση των Αλλοδαπών Ανηλίκων, με προτάσεις

- για τη μεταρρύθμιση του σχετικού νομοθετικού πλαισίου και την κατάργηση των μέτρων της αστυνομικής (διοικητικής) κράτησης και της απέλασης των ανηλίκων και
- την αντικατάστασή τους από την προστατευτική φύλαξη,
- τη συστηματική τους καταγραφή και ταυτοποίηση,
- την εκπροσώπηση και την επιτροπεία,
- τη διερεύνηση των προοπτικών επανένταξής τους στην κοινωνία προέλευσης με επαναπατρισμό και
- στη διασφάλιση της νόμιμης διαμονής τους στην περίπτωση που ο επαναπατρισμός τους δεν είναι δόκιμος και πρόσφορος με γνώμονα το μέγιστο συμφέρον του παιδιού.

Στην ειδική αυτή έκθεση, η οποία αποτελεί μείζονα παρέμβαση σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τη λειτουργία της Αρχής, λάβαμε μόνον μια γραπτή απάντηση, αυτή του Υπουργείου Δικαιοσύνης, ότι οι προτάσεις μας για την επιτροπεία-επιμέλεια των ανηλίκων θα τεθούν υπόψη μιας προς σύσταση νομοπαρασκευαστικής επιτροπής (αρ.πρωτ.εγγρ.41394/13.04.2006).

<http://www.synigoros.gr/reports/SR-detention-expulsionOCTOBER-2005.pdf>

http://www.synigoros.gr/docs/deltiou_tupou_Detention_Expulsion.pdf

4. Τον Δεκέμβριο του 2006 υπέβαλλε στους συναρμόδιους Υπουργούς (ΥΔΤ, ΥΠΥΚΑ, ΥΠΕΣΔΔΑ, ΥΠΔΙΚ) Πόρισμα σχετικά με τη «Μεταχείριση ασυνόδευτων αλλοδαπών ανηλίκων κρατούμενων στην Παγανή Μυτιλήνης επαναλαμβάνοντας τις προτάσεις που περιλαμβάνονται στην παραπάνω Ειδική Έκθεση και προτείνοντας ειδικότερα:

- την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών από εξειδικευμένους επαγγελματίες, οι οποίες θα συμπεριλαμβάνουν: ατομική αξιολόγηση, πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, ενημέρωση του ανηλίκου για τα δικαιώματα και τις επιλογές του, εκπροσώπηση, αναζήτηση οικογενειακού περιβάλλοντος και διερεύνηση της δυνατότητας οικογενειακής συνένωσης.

- επισήμανε δε emphatically την ανάγκη για τη θεσμοθέτηση και εφαρμογή του **διορισμού επιτρόπου**, για όλους τους ασυνόδευτους ανηλίκους και όχι μόνο για τους αιτούντες άσυλο

http://www.synigoros.gr/reports/Porisma_Pagani_Mytilinis.pdf

http://www.synigoros.gr/reports/Perilipsi_Porisma_Pagani_Mutilinis.pdf

5. Υπέβαλε προς το αρμόδιο ΥΠΕΣΔΔΑ υπομνήματα με τις προτάσεις για τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας, κατά τη νομοπαρασκευαστική διαδικασία τόσο του ν.3386/2005, όσο και του 3536/2007.

http://www.synigoros.gr/docs/sxedio_nomou_7_2.pdf

6. Τον Οκτώβριο του 2006, ως συντονιστής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Συνηγόρων για τα Δικαιώματα του Παιδιού (European Network of Ombudsman for the Children -ENOC) εισηγήθηκε και επεξεργάστηκε μια κοινή Δημόσια Θέση για τους Ασυνόδευτους Ανηλίκους (ENOC: State Obligations for the Treatment of Unaccompanied Children) η οποία συνυπογράφηκε από όλα τα μέλη του ENOC στο Ετήσιο Συνέδριο στην Αθήνα:

http://www.crin.org/docs/ENOC_Statement_Unaccompanied.doc

Τέλος, σε όλες της ετήσιες εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη στη Βουλή των τελευταίων ετών υπάρχουν αναφορές σχετικά με τις σχετικές πρωτοβουλίες του Συνηγόρου του Παιδιού, ενώ κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών έχουν διατυπωθεί οι απόψεις και οι προτάσεις μας σε μεγάλο αριθμό συσκέψεων και δημοσιών εκδηλώσεων, με την παρουσία υψηλόβαθμων στελεχών όλων των συναρμοδίων Υπουργείων και άλλων αρμοδίων παραγόντων της δημόσιας ζωής.